ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Когон шахри

2024 йил 3 июнь

Қоракўл туманлараро иқтисодий суди, судья Ш.З.Хамидов раислигида, Р.Расуловнинг котиблигида, даъвогар "WBM ROMITEX" масъулияти чекланган жамияти манфаатида Ўзбекистон савдо-саноат палатаси Бухоро вилоят худудий бошқармасининг жавобгар "MADINA OSIYO CHORVASI" фермер хўжалигига нисбатан такдим этган даъво аризасини даъвогар вакили О.Хидиров (ишончномага асосан), жавобгар вакили С.Сидиков (рахбари) иштирокида, Когон туманлараро иктисодий судининг маъмурий биносида бўлиб ўтган очик суд мажлисида кўриб чикиб, куйидагиларни,-

аниклади:

Даъвогар "WBM ROMITEX" масъулияти чекланган жамияти (бундан буён матнда-даъвогар деб юритилади) манфаатида Ўзбекистон савдо-саноат палатаси Бухоро вилоят худудий бошқармаси судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгар "MADINA OSIYO CHORVASI" фермер хўжалиги (бундан буён матнда-жавобгар деб юритилади)дан 303.548.532 сўм асосий қарз ва 72.432.000 сўм жарима ундиришни сўраган.

Суд мажлиси жойи ва вақти тўғрисида палата тегишли тартибда хабардор қилинган бўлса-да, суд мажлисига келмади.

Суд, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 128, 170-моддасига асосан ишни палата вакилларининг иштирокисиз мавжуд хужжатларга асосланиб кўришни лозим топди.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили даъвони қўллаб- қувватлаб, уни тўлиқ қаноатлантиришни сўради.

Суд мажлисида иштирок этган жавобгар вакили даъвони тан олишини, кушимча вакт берилса карздорликни тулик тулаб беришини, хозирда жамиятнинг молиявий ахволи яхши эмаслиги сабабли жаримадан озод этишни маълум килиб, конуний карор кабул килишни суради.

Суд, низо мохияти юзасидан иш хужжатларини атрофлича мухокама этиб, куйидаги асосларга кўра даъво талабларини кисман қаноатлантиришни лозим топди.

Аникланишича, даъвогар ва жавобгар ўртасида 2023 йил 4 декабрда 4-сонли пахта хом ашёси ва уруғлик пахта етказиб бериш бўйича фьючерс контрактация шартномаси тузилган.

Шартноманинг 1.1-бандига асосан, хўжалик ўзининг 2023 йил учун "Агротехнологик харитаси" га асосан 10,0 гектар ер майдонидан 38,0 тонна пахта хом ашёсини буюртмачига етказиб бериш, буюртмачи эса ушбу махсулотни қабул қилиб олиш ва шартноманинг 4.1-бандига мувофиқ ҳақини тўлаш мажбуриятини олади.

Шартноманинг 1.2-бандига асосан, хўжалик 2023 йил хосилидан 10,0 гектар ер майдонидан 38,0 тонна пахта хом ашёсини хосил йилининг 15

декабрь санасига қадар етказиб беради, буюртмачи эса ушбу маҳсулотни қабул қилиб олиш ва шартноманинг 4.1-бандига мувофиқ ҳақини тўлаш мажбуриятини олади.

Ўзбекистон Республикаси Фукаролик кодекси (бундан буён матнда-ФК деб юритилади)нинг 465-моддасига кўра, контрактация шартномасига мувофик кишлок хўжалиги махсулотини етиштирувчи кишлок хўжалиги махсулотини кайта ишлаш ёки сотиш учун бундай махсулотни харид киладиган шахсга - тайёрловчига шартлашилган муддатда топшириш (топшириб туриш) мажбуриятини олади, тайёрловчи эса бу махсулотни кабул килиш (кабул килиб туриш), унинг хакини шартлашилган муддатда белгиланган бахода тўлаш (тўлаб туриш) мажбуриятини олади.

Мазкур шартномаларга асосан жавобгарнинг даъвогар олдидаги қарздорлиги 303.548.532 сўмни ташкил этади.

ФКнинг 236-моддасига кўра, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва конунчилик талабларига мувофик лозим даражада бажарилиши керак.

Шу боис суд даъвогарнинг 303.548.532 сўм асосий қарз ундириш тўғрисидаги талабини қаноатлантиришни лозим топади.

Шунингдек, даъвогар жавобгардан 72.432.000 сўм жарима ундиришни сўраган.

Шартноманинг 5.2-бандига асосан, шартномада белгиланган нав, сифат ва микдорда махсулот топширишдан асоссиз бош тортганлиги учун ажратилган бўнак маблағидан ҳосил бўлган қарз қийматининг 30 фоизи микдорида хўжалик буюртмачига жарима тўлайди.

Жарима хисоб-китоби асосли.

Бироқ, ФКнинг 326-моддасига мувофик, агар тўланиши лозим бўлган неустойка кредиторнинг мажбуриятини бузиш оқибатларига номутаносиблиги кўриниб турса, суд неустойкани камайтиришга ҳақли эканлиги, бунда қарздор мажбуриятни қай даражада бажарганлиги, мажбуриятда иштирок этаётган тарафларнинг мулкий аҳволи, шунингдек кредиторнинг манфаатлари эътиборга олиниши керак. Суд алоҳида ҳолларда ҳарздор ва кредиторнинг манфаатларини ҳисобга олиб, кредиторга тўланиши лозим бўлган неустойкани камайтириш ҳуқуқига эга.

Бу ҳақда Ўзбекистон Республикаси Олий ҳўжалик суди Пленумининг 2007 йил 15 июндаги "Мажбуриятларни бажармаганлик ёки лозим даражада бажармаганлик учун мулкий жавобгарлик тўғрисидаги фуқаролик қонун ҳужжатларини қўллашнинг айрим масалалари ҳақида"ги 163-сонли қарорининг 4-бандида ҳам тушунтириш берилган.

Шунга асосан мажбуриятни бажарилиш даражасини, неустойкани мутаносиблигини таҳлил қилиб, жарима ундириш талабни қисман, яъни 8.000.000 сўм миқдорида қаноатлантиришни, жариманинг қолган қисмини қаноатлантиришни рад этиш лозим топди.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118-моддаси биринчи қисмига кўра, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118-моддаси олтинчи қисмига кура, агар даъвогар томонидан билдирилган

неустойкани ундириш ҳақидаги талаб асосли бўлиб, бироқ унинг миқдори қонун ҳужжатларида белгиланган ҳуқуқдан фойдаланилган ҳолда суд томонидан камайтирилган бўлса, суд харажатларининг камайтирилиши ҳисобга олинмаган ҳолда ундирилиши лозим бўлган неустойка суммасидан келиб чиққан ҳолда, суд харажатлари жавобгарнинг зиммасига юклатилиши лозим.

Шу боис суд, даъвогарнинг даъво талаби кисман каноатлантириб, жавобгардан даъвогар фойдасига 303.548.532 сўм асосий карз, 8.000.000 сўм жарима, олдиндан тўланган 34.000 сўм почта харажати хамда жавобгардан республика бюджетига 7.519.611 сўм давлат божи ундиришни лозим топди.

Юқоридагиларга асосан, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 118, 128, 176-179, 186, 192-моддаларини қўллаб, суд

карор килди:

Даъвогарнинг даъво талаби қисман қаноатлантирилсин.

Жавобгар "MADINA OSIYO CHORVASI" фермер хўжалигидан даъвогар "WBM ROMITEX" масъулияти чекланган жамияти фойдасига 303.548.532 сўм асосий қарз, 8.000.000 сўм жарима, олдиндан тўланган 34.000 сўм почта харажатиундирилсин.

Даъво талабининг қолган қисмини қаноатлантириш рад этилсин.

Жавобгар "MADINA OSIYO CHORVASI" фермер хўжалигидан республика бюджетига 7.519.611 сўм давлат божи ундирилсин.

Хал қилув қарори қонуний кучга киргач ижро варақаси берилсин.

Хал қилув қарори қабул қилинган кундан бир ой муддат ўтгач қонуний кучга киради. Мазкур ҳал қилув қароридан норози бўлган тарафлар бир ой муддатда Бухоро вилоят судига апелляция тартибида шикоят бериш (протест келтириш) мумкин.

Судья

Ш.З.Хамидов

